

บันทึก ๒๐ ตอนนี ได้จากการตีความหนังสือ [The Heart of Higher Education : A Call to Renewal](#) เขียนโดยผู้มีชื่อเสียง ๒ ท่านคือ [Parker J. Palmer](#) และ [Arthur Zajonc](#)

ซึ่งเมื่อผมอ่านคร่าวๆ แล้ว ก็บอกตัวเองว่า นี่คือข้อเสนอสู่การเรียนรู้เพื่อเป็นคนเต็มคน ที่มี “

พลังสาม

” เข้มแข็ง คือ สมองใจ และวิญญาณ (head, heart, spirit) หรือพูดด้วยคำที่ฮิตในปัจจุบันคือ การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากภายในตน (Transformative Learning)

แม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะเน้นเสนอการเปลี่ยนแปลงในระดับอุดมศึกษา แต่ผมมีความเชื่อว่าจะต้องใช้กับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต และตัวผมเองก็ต้องการนำมาใช้ฝึกปฏิบัติเองด้วย

ผมตั้งเป้าหมายในการอ่านและตีความหนังสือเล่มนี้ ออกบันทึกลง บล็อก ชุต เรียนรู้บูรณาการพลังสาม ว่า ต้องการเจาะหาแนวทางทำให้จิตปัญญาศึกษา เข้าสู่การศึกษากระแสหลัก เพื่อให้คนไทยมีทักษะ

จิตตภาวนา

บูรณาการอยู่ในทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เป็นส่วนหนึ่งของ

ทักษะชีวิต

การเรียนรู้บูรณาการ (สมองใจ และวิญญาณ) พัฒนา ๓ ด้านไปพร้อมๆ กัน และส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Integrative Learning ในบางที่เรียกว่า Transformative Learning ซึ่งแปลเป็นไทยได้ ๒ แบบ ว่า (๑) การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน คือเปลี่ยนจากติดสัญญาตณญาณสัตว์ เป็นมีจิตใจสูง ซึ่งมนุษย์ทุกคนบรรลุได้ บรรลุได้ในฐานะบุคคลทางโลก ไม่ต้องเข้าวัด หรือไม่ต้องบวช (๒) เป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือองกาม ภายในตน ตรงกันข้ามกับการเรียนรู้แบบรับถ่ายทอดความรู้มาจากภายนอก

หนังสือเล่มนี้มีเพียง ๖ บท และผมได้ตีความเขียนเองจบบทที่ ๖ แล้ว แต่หลังจากนั้นยังมีบทตาม ชื่อ Afterword เขียนโดยผู้เขียนทั้งสอง คือ Parker J. Palmer และ Arthur Zajonc

การศึกษามีเป้าหมายเพื่อฝึกฝนคนรุ่นหลังให้มีพัฒนาการเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ทั้งด้านปัญญา (intellectual), อารมณ์ (emotional), สังคม (social), และจิตวิญญาณ (spiritual) ซึ่งหมายความว่า ต้องเป็นการเรียนรู้ในมิติเชิงศีลธรรม และคุณค่า (เช่น มีเมตตากรุณา ความยุติธรรมในสังคม การแสวงหาความจริง) ด้วย ผลลัพธ์เชิงบูรณาการเช่นนี้ ไม่สามารถบรรลุได้ด้วยการเรียนรู้แบบแยกส่วน ต้องเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบที่องกามมาจากข้างในของแต่ละบุคคล

การเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายเช่นนี้ ต้องทั้งเรียนเดี่ยว และเรียนเป็นทีม ทั้งเรียนโดยลงมือทำ และโดยการทบทวนไตร่ตรองสะท้อนความคิด

เป็นการเรียนรู้ที่อยู่บนฐานศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ให้คุณค่าต่อความเป็นมนุษย์ และส่งเสริมให้ความเป็นมนุษย์งอกงามออกมาจากภายในตน

อุดมศึกษาต้องเป็นอุดมศึกษาที่มีวิญญาณของความเป็นมนุษย์ ไม่ใช่อุดมศึกษาของความรู้ที่เป็นกลไก แห่งแล้งไร้หัวใจ ไร้มิติเชิงอารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ

ผมตีความว่า การเรียนรู้ให้รู้วิชา ไม่เพียงพอ ต้องเรียนให้ความเป็นเทพในร่างมนุษย์งอกงาม โดยในกระบวนการเรียนรู้ ต้องบูรณาการจิตปัญญาศึกษา เข้าไปด้วย

วิจารณ์ พานิช

๓๐ ม.ค. ๕๖

คัดลอกจาก <http://www.gotoknow.org/posts/538181>